

ŠEIMOS IR MOKYTOJŲ SĄVEIKA ORGANIZUOJANT IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS SPECIALIŲJŲ UGDYMO SI POREIKIŲ VAIKŲ TĖVŲ ŠVIETIMĄ

Jūratė Klizaitė, lektorė
Aniuta Varneckienė, lektorė
Aurelija Valaitienė, lektorė
Klaipėdos valstybinė kolegija
DOI: <https://doi.org/10.52320/svv.vliVII.242>

Anotacija

Vaikui pradėjus lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigą, jo ugdymo procese reikšmingi tampa abu ugdytojai: tiek šeima, tiek mokytojas. Sudėtingiausia derinti visų ugdymo dalyvių poreikius, interesus, lūkesčius. Nors mokslininkai dažnai diskutuoja, jog nėra universalus, bet kurioje aplinkoje egzistuojančio bendradarbiavimo modelio, bet jis turi būti siejamas su tėvų ir pedagogų abipusiu dialogu, sąveika. Neatskiriama sėkminga tėvų ir mokytojų sąveikos forma – šviečiamoji veikla. Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų tėvams labai svarbu, kad jų vaikas būtų priimamas, patiprinamas, palaikomas, dalyvautų kartu su visais ugdymo procese. Straipsnyje pristatoma ikimokyklinio amžiaus specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų tėvų nuomonė dėl mokytojų ir tėvų sąveikos organizuojant pedagoginį tėvų švietimą. Teoriniame lygmenyje tėvų bendravimas su pedagogu atskleidžia, jog sąveikos rezultatų svarbu siekti švietėjiška veikla, vadovaujantis pagrindiniais sąveikos principais: pokalbiu, klausinėjimu, parama, informavimu bei bendravimu galima bendrai spręsti vaiko ugdymosi problemas, geriau ugdymo dalyviams pažinti vieni kitus bei padėti tenkinti tėvų lūkesčius. Atlikus tyrimą atskleista, jog ikimokyklinio ugdymo įstaigoje organizuojamas pedagoginis švietimas tik iš dalies padeda tenkinti jų lūkesčius, nors organizuojami užsiėmimai su praktiniais pavyzdžiais, rodoma filmuota medžiaga, aptariama kartu švietimo pagalbos specialistais, tačiau dar pakankamai dažnai organizuojamas informacinio pobūdžio tėvų švietimas, individualūs pokalbiai, kurie leidžia tėvams, jų nuomone, išvengti viešumo aptariant vaiko ugdymo problemas. Svarbu tėvams jų kartu su vaiku dalyvavimas įvairiuose ugdymo metu renginiuose, grupės veiklose, nes taip padeda vaikui lengviau prisitaikyti prie naujų situacijų, o ugdytinių tėvams buvimas kartu su vaikais jiems svarbioje aplinkoje, padeda geriau pažinti savo vaikus skirtingose aplinkose. Tėvai, įsitraukdami į veiklas, gali daugiau laiko praleisti su vaiku, pasidžiaugti bendru darbu.

Pagrindiniai žodžiai: sąveika, specialiųjų ugdymosi poreikių vaikai, pedagoginis tėvų švietimas.

Įvadas

Mokslinė problema. Pastaruoju metu aktualizuojama šeimos tematika, kurioje viena iš prioritetinių švietimo įstaigos veiklos sričių – sąveika su šeima (mokytojo sąveika su vaiku ir tėvais). Pedagoginis tėvų švietimas yra kaip viena iš sąveikos formų – tėvų ir pedagogų.

Daugelio Lietuvos edukologijos mokslininkų darbuose (Burgytė, 2014; Gelžinytė, Bagdonas, 2016; Martišauskienė, 2012; Monkevičienė, Banevičiūtė, 2015; Miliauskaitė – Mencė, Norvilienė, 2022; Jurgelevičienė, Slušnienė, 2018; Martišauskienė, Trakšelys, 2017; Kovienė, 2017; Juškienė, Stasiulienė, 2019; Leliūgienė, Simanavičiūtė, 2010 ir kt. darbuose), analizuojamas tėvų pedagoginis švietimas, kaip svarbus procesas, kuriame neapsiribojama tik informacijos perdavimu ir gavimu. Tėvai savo vaiką pažįsta geriausiai ir ugdytojams gali suteikti svarbios informacijos, padedančios išsamiau analizuoti ir suprasti vaiko raidą. Pedagogai privalo nuolat pranešti tėvams, ką sužinojo stebėdami vaiką ikimokyklinio ugdymo įstaigoje. Tėvams labai svarbu, kad jų vaiką globojantys ir ugdantys asmenys keltų pasitikėjimą, o profesionalus pedagogo bendradarbiavimas su ugdytinio tėvais šį pasitikėjimą stiprina (Burvytė, 2014). Nors tėvų pedagoginis švietimas ikimokyklinio ugdymo įstaigoje nagrinėjamas, tačiau trūksta tyrimų, kurie nagrinėtų specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų tėvų pedagoginį švietimą kaip vieną iš sąveikos formų tarp tėvų ir mokytojų. Tai lėmė šio straipsnio aktualumą ir problematiką. „Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikai nori būti svarbūs, vertingi, gerbiami, pripažįstami, skatinami. Tėvams labai svarbu, kad vaikas būtų priimamas, patiprinamas, palaikomas“ (Ališauskas, 2019, p. 54). Kyla tyrimo problemą suponuojantys klausimai:

1. *Kaip specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų tėvai vertina bendravimo svarbą su pedagogu vaiko ugdymo klausimais?*

2. *Kokias tėvai išvelgia svarbiausias pedagoginio švietimo formas bei organizuojamas bendras veiklas siekiant sąveikos su mokytojais?*

Tyrimo objektas – ikimokyklinio amžiaus specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų tėvų pedagoginis švietimas.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti šeimos ir mokytojų sąveiką organizuojant specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų tėvų pedagoginį švietimą ikimokyklinio ugdymo įstaigoje.

Tyrimo uždaviniai:

1. Teorinės analizės būdu atskleisti ikimokyklinio amžiaus specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų tėvų bendravimo svarbą su pedagogu ugdymo klausimais.

2. Nustatyti ikimokyklinio amžiaus specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų tėvų ir mokytojų sąveiką, organizuojant pedagoginį svarbiausias pedagoginio švietimo formas bei jų įsitraukimu į bendras veiklas.

Tyrimo metodai: 1) kritinė mokslinės literatūros analizė, 2) apklausa žodžiu, naudojant pusiau struktūrizuotą interviu, 3) turinio (content) analizė.

Tyrimo etapai: 1) kritinė mokslinės literatūros analizė. Atrinkti mokslinės literatūros leidiniai, straipsniai, kurie buvo nagrinėjami išskiriant tėvų pedagoginio švietimo komponentus, iš kurių kiekvienas susijęs specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų tėvų ir mokytojų sąveika. Nuosekli literatūros paieška buvo atlikta EBSCOhost duomenų bazėje. Raktiniai žodžiai – pedagoginis tėvų švietimas, ikimokyklinio amžiaus vaikų specialieji ugdymosi poreikiai, sąveika buvo naudojami atliekant išplėstinę paiešką; 2) interviu klausimų kūrimas; 3) apklausa žodžiu; 4) gautų duomenų analizavimas.

Tyrimo etika. Vykdamas tyrimą, vadovautasi privatumo, anonimiškumo, konfidencialumo etikos principais.

1. Tėvų ir mokytojų sąveikos forma – ikimokyklinio amžiaus specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų pedagoginio švietimo organizavimo teorinės išvalgos

Vaikų ugdymosi procesas vyksta ir šeimoje, ir ugdymo įstaigoje, todėl mokytojo ir tėvų sąveika labai svarbi. Sudėtingiausia derinti visų ugdymo dalyvių poreikius, interesus, lūkesčius.

Psichologinės ir pedagoginės literatūros analizė atskleidė, kad šeimos ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos sąveikos problema yra plačiai diskutuojama. Mokytojų ir šeimos sąveikos problema šiandien išlieka aktuali, nes santykiai tarp specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų tėvų ir mokytojų, jų sunkumai gali būti siejami su abipusių lūkesčių neatitikimu, kartais su tėvų nepasitikėjimu pedagogais. Tėvai tikisi greito ugdymo rezultato, pastebimos pažangos. Sprendžiant kilusius sunkumus, pasitaiko situacijų, kai tėvai ir pedagogų ar pagalbą teikiančių specialistų požiūriai nesutampa, kartais per daug susitelkiama į problemų priežastis, o ne į jų sprendimus (Liaukaitienė, 2022).

Kita vertus, nuo to laiko, kai vaikas pradeda lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigą, jo ugdymo procese tampa reikšmingi: tiek šeima, tiek ugdymo įstaiga, kurioje atsakingi visi ugdymo dalyviai. Šiandien labai svarbu, jog mokytojas neapsiribotų tik ugdymo organizavimu, bet prireikus, padėtų tėvams suprasti vaiko ugdymosi poreikius, nes jis supranta bei geba pažinti tėvų galimybes, yra susipažinęs su pedagogikos terminais (Monkevičiienė, Banevičiūtė, 2015). Svarbu, jog tėvai švietimo įstaigose būtų skatinami dalyvauti įvairiose veiklose: atvirų durų dienose, bendruose pusryčiuose, projektuose, teminiuose užsiėmimuose, kuriuose galėtų labiau sužinoti apie vaiko ugdymą bei pagalbą ugdymo procese. Nenutolti nuo švietimo įstaigos gyvenimo gali padėti elektroniniai naujienlaiškiai, tėvų grupės socialiniuose tinkluose ir kt. Tokiu atveju, pedagoginis švietimas, kuris pasitelkia įvairias bendradarbiavimo formas, apima visų ugdymo dalyvių sąveiką. „Šeimų švietimo paslaugų teikimas – tobultintina sritis, nes aiškiai nepaskirstyta atsakomybė, dažnai ikimokyklinio ugdymo įstaigose vykdomas tik informacinio pobūdžio konsultavimas, sistemiškai neorganizuojamos paskaitos tėvams, tiek pedagogams, tiek švietimo pagalbos specialistams trūksta laiko, kad šių paslaugų teikimas būtų įgyvendinamas“ (Miliauskaitė-Mence, Norvilienė, 2022, p. 37).

Sąveika siejama su tėvų ir pedagogų galios pasidalijimu, abipusiu dialogu, formuojant konkretaus vaiko ugdymo tikslus bei uždavinius atsižvelgiant į vaiko poreikius (Valantinas, Čiuladienė, 2016). Burvytė (2014) akcentuoja, jog kokybišką ikimokyklinio ugdymo pedagogų sąveiką su tėvais apibrėžia pagrindiniai principai: bendrauti atvirai, keistis informacija, rodyti pagarbą, būti suinteresuotiems bei palaikyti tėvus. Tėvai ir pedagogai bendrauja, pastarieji sužino apie tėvų lūkesčius savo vaikams ir pedagogams. Tėvai, dalyvaudami ugdymo įstaigos veiklose, būna geriau pasirengę padėti savo vaikams ugdymo klausimais, užmegzti glaudesnius ryšius su pedagogu, jie gauna svarbios informacijos apie ugdymo įstaigos lūkesčius. Aktualios tampa šios sąveikos formos: ugdymo dalyvių

(tėvų, mokytojų) tarpusavio bendravimas, bendra veikla ir organizavimo būdai.

2. Tyrimo metodologija

Tyrimas atliktas 2022 m. sausio – birželio mėn. Norint atkleisti šeimos ir mokytojų vieną iš sąveikos formų – specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų tėvų pedagoginio švietimo organizavimą ikimokyklinio ugdymo įstaigoje, pasirinkti kritinės mokslinės literatūros analizės ir kokybinio tyrimo metodai – pusiau struktūrizuotas interviu ir content analizė. Tyrimo dalyviais pasirinkti 5 tėvai, auginantys penkerių metų specialiųjų ugdymosi poreikių vaiką. Tokia imtis yra pakankama, nes taikant individualų interviu, rekomenduojamas imties dydis – nuo 5 iki 30 žmonių (Rupšienė, 2007). Tiriamieji buvo suskirstyti į grupes pagal amžių: (nuo 30 iki 37 metų); pagal amžiaus skirsnį, tyrime dalyvavo moterys. Gauti rezultatai atskleidė, kad pusė apklausoje dalyvavusių tėvų turi bendrą vidurinį išsilavinimą, du informantai – aukštąjį universitetinį. Interviu metu gauti duomenys buvo analizuojami. Siekiant, kad tyrėjoms būtų lengviau orientuotis analizuojant gautus kokybinius duomenis, kiekvienam informantui atsitiktine tvarka buvo suteiktas kodas (A, B, C, D, E). Kiekvienas užkoduotas informanto atsakymas buvo perkeltas į lentelę bei užrašomas kodas. Lentelėje atliktas duomenų grupavimas, interviu metu gauti duomenys suskirstyti į grupes ir pogrupius, atliktas detalus duomenų aprašymas. Surinkti informantų duomenys aprašomi taikant turinio (content) analizę. Kategorijos, kurios padėjo atskleisti vieną iš tėvų ir mokytojų sąveikos formų – pedagoginį švietimą: ***klausimai susiję su specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų tėvų bendravimu su mokytoju? Kaip specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų tėvai pasisako apie bendravimo svarbą su pedagogu vaiko ugdymo klausimais? Kodėl taip mano? Kokie dažniausiai tėvams kyla klausimai susiję su vaiko ugdymusi grupėje ir namuose? Kokius vaiko ugdymosi aspektus mokytojas aptaria su tėvais? Klausimai susiję su mokytojų taikomomis pedagoginio švietimo formomis specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų tėvams? Kokias mokytojai taiko tėvams pedagoginio švietimo formas, kurios padeda suprasti vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius? Kokios tėvams priimtinausios ir efektyviausios pedagoginio švietimo formos? Kodėl? Kokių tėvai pageidautų temų, kurios padėtų labiau suprasti vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius? Kodėl? Klausimai susiję su specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų tėvų įsitraukimu į ugdymo procesą: kas tėvus skatina dalyvauti bendroje veikloje su vaiku grupėje ar ikimokyklinio ugdymo įstaigoje? Kodėl? Kaip dažnai tėvai įsitraukia į veiklas, kurios organizuojamos grupėje ar ikimokyklinio ugdymo įstaigoje? Kodėl?***

Įrašant interviu naudota garso įrašymo priemonė. Garso įrašas stenografuotas bei taikyta kokybinio turinio analizė.

3. Tyrimo rezultatai ir jų analizė

Dažnai tėvai susiduria su naujais, anksčiau nepatirtais socialiniais reiškiniiais, jaučiasi sutrikę, jeigu vaikas turi specialiuosius ugdymosi poreikius. Mokytojų ir šeimos sąveikos problema šiandien išlieka aktuali, nes santykiai tarp specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų tėvų ir mokytojų, jų sunkumai gali būti siejami su abipusių lūkesčių neatitikimu, kartais su tėvų nepasitikėjimu pedagogais. Tėvai tikisi greito ugdymo rezultato, pastebimos pažangos. Tėvų pedagoginis švietimas tradiciškai laikomas viena šeimos ir ugdymo institucijos sąveikos formų. Įgiję daugiau pedagoginių žinių tėvai palengvina ir pedagogų darbą su vaikais. „Ikimokyklinės bendruomenės bendradarbiavimo procesas įmanomas tada, kai prasideda komunikacija, kuri leidžia tiek pedagogams, tiek tėvams išgirsti, ko tikimasi iš kitos pusės, kuo gali vieni kitiems padėti, o ko pagal abipusį susitarimą turėtų vengti“ (Vietienė, Malinauskienė, 2014, p. 71).

Šiuo interviu klausimu buvo siekiama išsiaiškinti, *kodėl tėvams svarbu bendrauti su mokytoju vaiko ugdymo klausimais*, atskleista 1 lentelėje.

1 lentelė. Tėvų nuomonės pasiskirstymas apie bendravimo svarbą su pedagogu vaiko ugdymo klausimais

Kategorija	Subkategorijos	Kategoriją iliustruojančių teiginių pavyzdžiai
Mokytojo ir tėvų bendradarbiavimo vaiko ugdymosi klausimais svarba	Bendro ugdymo tikslo siekimas	„Manau, kad bendraujant ir bendradarbiaujant vaikas sėkmingai ugdomi tiek namuose, tiek darželyje: nuosekliai vadovaujantis tais pačiais principais. Kalbant su pedagogu akis į akį, vienodai yra suprantamas tinkamas vaiko elgesys, vienodai į jį reaguojama ir sprendžiamos konfliktinės situacijos“ (D).
	Pasikeitimas informacija	„Tėvai turėtų palaikyti ryšį su pedagogais, keistis informacija apie vaiką, dalyvaujant kuo daugiau įvairiose bendrose šventėse, veiklose ir t.t.“ (C). „Lengviau mokytojui pažinti, suprasti vaiką ir jo elgesį. Tokiu būdu mokomės iš pedagogo, geriau suprantame vaiko poreikius“ (E). „Bendraujame kasdien tiesiogiai. Aptariame vaiko dieną, pasiekimus, nesėkmes. Kartais bendraujame ir telefonu. Tokiais būdais aš turiu visą reikiamą informaciją apie vaiką, žinau, kaip man su juo elgtis, dirbti“ (A).
	Bendras problemų sprendimas	„Manau, kad svarbu bendradarbiauti, nes taip galima spręsti iškilusias problemas“ (B).

Šaltinis: sudaryta pagal autorių atlikto tyrimo duomenis, 2022 m.

Analizuojant 1 lentelėje pateiktus duomenis išryškėjo, jog tėvams labai svarbus geresnis tėvų ir mokytojo tarpusavio pažinimas, bendravimas ir bendradarbiavimas, kuris sudaro galimybę „geriau suprasti vieni kitus..., patenkinti tėvų pageidavimus, norus...“ Apie tai vienas informantas pakomentavo plačiau – „manau, kad bendraujant ir bendradarbiaujant vaikas sėkmingai ugdomi tiek namuose, tiek darželyje: nuosekliai vadovaujantis tais pačiais principais. Kalbant su pedagogu akis į akį, vienodai yra suprantamas tinkamas vaiko elgesys, vienodai į jį reaguojama ir sprendžiamos konfliktinės situacijos“ (D); kiti tėvai teigė, jog „bendraujame kasdien tiesiogiai. Aptariame vaiko dieną, pasiekimus, nesėkmes. Kartais bendraujame ir telefonu. Tokiais būdais aš turiu visą reikiamą informaciją apie vaiką, žinau, kaip man su juo elgtis, dirbti.“ Informanto (B) teigimu „svarbu bendradarbiauti, nes taip galima spręsti iškilusias problemas.“ Apibendrinant galima teigti, jog tėvų bendravimas su pedagogu leidžia siekti sąveikos rezultatų: bendrai spręsti vaiko ugdymo problemas, geriau ugdymo proceso dalyviams pažinti vieni kitus bei tenkinti tėvų lūkesčius. Tokiu atveju, tėvų ir pedagogų sąveika tampa aktuali organizuojant pedagoginį švietimą klausimais, kurie tampa tėvams aktualūs: specialiųjų ugdymosi poreikių vaiko bendravimas, kalba, dėmesio sutelktumas ugdomosiose veiklose, bendravimas su bendraamžiais.

Kokie dažniausiai tėvams kyla klausimai susiję su vaiko ugdymusi grupėje ir namuose, atskleidžia 2 lentelė.

2 lentelė. Tėvų nuomonės pasiskirstymas apie dažniausiai kylančius klausimus, susijusius su vaiko ugdymusi grupėje ir namuose

Kategorija	Subkategorijos	Kategoriją iliustruojančių teiginių pavyzdžiai
Dažniausiai kylantys klausimai, susiję su vaiko ugdymusi ikimokyklinio ugdymo grupėje ir namuose	Klausimai apie vaiko elgesį	„Visada norisi paklausti ar vaikas gerai elgėsi, ar buvo mandagus, ar atliko reikiamas užduotis, Tai man yra labai svarbu. Koks jo buvo elgesys.“(A); „Dažniausiai klausiu, kaip sekėsi atlikti įvairius darbelius, ar buvo aktyvus, ar stengėsi“(E).
	Klausimai apie bendravimą	„Rūpi kaip vaikas bendrauja su grupės auklėtoja bei grupės vaikais“(B); „Elementarūs:, kaip sekasi bendrauti, ar reikalinga pedagogų pagalba, kur reikėtų pasitempti“(D).
	Klausimai apie praleistą dieną darželyje	„Kokias knygeles tą dieną skaitė, ar buvo koks įsimintinas įvykis. Kadangi vaikas kalba tik garsažodžiais, būna sunku suprasti ką jis sako, jei mokytoja nepapasakotų dienos įvykių. O kai vaiko nesupranti, tai jis labai pyksta“(C).

Šaltinis: sudaryta pagal autorių atlikto tyrimo duomenis, 2022 m.

Interviu turinio analizės rezultatai atskleidė, jog specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų tėvams aktualūs klausimai apie vaiko elgesį, bendravimą su kitais vaikais grupėje, kaip sekėsi atlikti įvairias užduotis, kaip praleido dieną darželyje. Yra vaikų, kurie turi kalbos sutrikimų, todėl negali papasakoti tėvams apie savo pasiekimus, santykius su kitais vaikais. Tėvams dažnai būna svarbi

informacija, kuria siekia pasidalinti vaikas apie dienos įvykius. Kaip teigia vienas informantas „*kokias knygeles tą dieną skaitė, ar buvo koks įsimintinas įvykis, nes vaikas kalba tik garsažodžiais, būna sunku suprasti, ką jis sako, jei mokytoja nepapasakotų dienos įvykių. O kai vaiko nesupranti, tai jis labai pyksta*“ (C). Kiti tėvai domisi kaip vaikas bendrauja su kitais vaikais, su mokytoja, ar labai dažnai reikalinga jos pagalba. Tėvų bendravimas su vaiku yra svarbiausias socialinių įgūdžių formavimo veiksnys. Pasak Gelžinytės, Bagdono (2017), tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas grindžiamas tarpusavio pagarba, individualių vaiko ugdymo(si) poreikių, galimybių aptarimu, dalijimusi informacija apie vaiko ugdymo(si) daromą pažangą, suartina tėvus su vaiku, pedagogais, padeda efektyviau spręsti ugdymo proceso metu kylančias problemas.

Kokius ugdymosi aspektus mokytoja aptaria su tėvais, pateikta 3 lentelėje.

3 lentelė. Tėvų nuomonės pasiskirstymas apie aptariamus su mokytoja vaiko ugdymosi aspektus

Kategorija	Subkategorijos	Kategoriją iliustruojančių teiginių pavyzdžiai
Svarbiausi su mokytoja aptariamai vaiko ugdymosi aspektai	Auklėjimo	„Trumpai pasikalbame apie vaiko elgesį, nes vaiko elgesys namų aplinkoje labai skiriasi nuo elgesio darželyje“(C); „Mokytojos giliai vaiko elgesio pasikeitimus, kad aktyviai dalyvauja grupės užsiėmimuose“(A).
	Ugdymosi pažanga ir pasiekimai	„Paklausus trumpai papasakoja apie vaiko pasiekimus“(B); „Kalbamės apie vaiko pažangą, ką jis išmoko, apie padarytus darbelius“(E).
	Adaptacijos	„Aptariame adaptaciją, taip pat ir kitus klausimus, nes kai žinai problemas, daug lengviau ieškoti sprendimų“(D).

Šaltinis: sudaryta pagal autorių atlikto tyrimo duomenis, 2022 m.

Tyrimo rezultatai atskleidė, jog tėvai aptaria su mokytoja įvairius klausimus. Labiausiai tėvams rūpi vaiko elgesys, kokios priemonės padėtų keisti vaiko elgesį, nes jų teigimu, „*vaikai grupėje ir namų aplinkoje elgiasi skirtingai. Labai dažnai tėvai domisi vaikų ugdymosi pasiekimais, jų atliktais darbais - „...kalbamės apie vaiko pažangą, ką jis išmoko, padarytus darbelius*“(E). Aktuali yra vaiko adaptacija - „*...aptariame adaptaciją, taip pat ir kitus klausimus, nes kai žinai problemas, daug lengviau ieškoti sprendimų*“(D). Tokie tyrimo rezultatai leidžia teigti, jog tėvams tampa labai svarbu gebėti priimti pedagogus, kaip lygiaverčius jų vaiko ugdymo partnerius, užmegzti bendradarbiavimo su jais santykius, bendrai dalintis atsakomybe už savo vaikų ugdymosi pasiekimus. Labai svarbu, jog ikimokyklinio ugdymo pedagogas bendrauti su tėvais turi profesionaliai ir laikytis pagrindinių principų: bendrauti atvirai, keistis informacija, rodyti pagarbą, būti suinteresuotu, palaikyti tėvus. Tėvams labai svarbu, kad jų vaiką globojantys ir ugdantys asmenys keltų pasitikėjimą, o profesionalus pedagogo bendradarbiavimas su ugdytinio tėvais šį pasitikėjimą stiprina (Burvytė, 2014).

Kaip interviu dalyviai išskiria mokytojo taikomas pedagoginio švietimo formas, kurios padeda suprasti vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius, pateikta 4 lentelėje. Gauti tyrimo duomenys atskleidė, jog ikimokyklinio ugdymo įstaigoje taikomos jau ne tik tradicinės pedagoginio švietimo formos. Tėvams patinka užsiėmimai su praktiniais pavyzdžiais, kuriuose gali stebėti savo vaikus ir matyti, kokius įgūdžius vaikai jau turi ir kokius dar reikia ugdyti. Tėvų nuomone vertinga yra filmuota medžiaga, kurią gali analizuoti su švietimo pagalbos specialistais. Vertingos individualios mokytojos konsultacijos, kur sąveikaujant dalinamasi patirtimi apie vaiko ugdymą. Šios pedagoginio švietimo formos tėvams labiausiai padeda suprasti vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius bei galimybę dalyvauti ugdymo procese. Žinoma, pasigendama inovatyvesnių informacijos perteikimo formų, t. y. tėvų dalyvavimo atvirose durų dienose, teminių užsiėmimų, bendrų projektų, kuriuose jie galėtų daugiau sužinoti apie vaiko ugdymą, pagalbą mokantis, nenutolti nuo švietimo įstaigos gyvenimo galėtų padėti elektroniniai naujienlaiškiai, tėvų grupės socialiniuose tinkluose, dažnesnis bendravimas naudojantis išmaniųjų įrenginių programėlėmis. Ikimokyklinio ugdymo įstaigos pedagogų ir tėvų bendravimo bei bendradarbiavimo formų yra pakankamai daug, jų įvairovė ir tinkamas panaudojimas leistų tėvams ir pedagogams aktyviau sąveikauti, siekiant bendro tikslo – kokybiško vaikų ugdymo ir tarpusavio bendradarbiavimo.

4 lentelė. Tėvų nuomonės pasiskirstymas apie mokytojo taikomas pedagoginio švietimo formas, kurios padeda suprasti vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius

Kategorija	Subkategorijos	Kategoriją iliustruojančių teiginių pavyzdžiai
Mokytojo taikomos informacijos perteikimo formos	Užsiėmimai su praktiniais pavyzdžiais	„Man patinka užsiėmimai su praktiniais pavyzdžiais dėl to, kad vaikas parodo kokius įgūdžius jis turi, ir matai kokius dar reikia ugdyti“(B).
	Specialistų konsultacijos	„Mums svarbiausia logopedo ir spec. pedagogo pagalba“(C); „Dažniausiai šiaip diskutuojame, kalbamės individualiai, konsultuojamės su specialiuoju pedagogu dėl ugdymosi pasiekimų, daromos pažangos bei kokie pastebimi ugdymosi sunkumai“(A).
	Filmuota medžiaga	„Man patinka švenčių ir renginių nufilmuota medžiaga. Esu prašiusi mokytojos, kad nufilmuotų mano vaiko blogą elgesį, man tai labai padėjo, po to aptarėme su privačia psichologe“(D).
	Mokytojo konsultacijos	„Mokytojos konsultacijos atvedus arba atėjus pasiimti vaiką Manau, kad tokiu būdu bendraujant, vaikas sėkmingai ugdomi tiek namuose, tiek darželyje: nuosekliai vadovaujantis tais pačiais principais. Kalbant su pedagogu akis į akį, vienodai yra suprantamas tinkamas vaiko elgesys, vienodai į jį reaguojama ir sprendžiamos konfliktinės situacijos“(E).

Šaltinis: sudaryta pagal autorių atlikto tyrimo duomenis, 2022 m.

Kokios pedagoginio švietimo formos jiems būtų priimtinausios ir efektyviausios, padedančios labiau suprasti jų vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius bei dalyvauti ugdymo procese pateikta 5 lentelėje.

5 lentelė. Tėvų nuomonės pasiskirstymas apie priimtinausias ir efektyviausias pedagoginio švietimo formas, padedančias labiau suprasti vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius bei įsitraukti į ugdymo procesą

Kategorija	Subkategorijos	Kategoriją iliustruojančių teiginių pavyzdžiai
Priimtinausios ir efektyviausios pedagoginio švietimo formos	Individualios konsultacijos su mokytoja	„Geriausiai yra individualūs pokalbiai su mokytoja, nes visi vaikai skirtingi, jie skiriasi savo bendravimu, elgesiu, kalba. Todėl mokytojos patarimai tam tikrais klausimais būna labai svarbūs, kurie leidžia rasti bendrą kalbą su vaiku ir namuose“(C).
	Individualūs pokalbiai su specialistais	„Man priimtinausia yra individualūs pokalbiai su specialistais, nes jų praktiniai patarimai, kuriuos jie mato individualiose pratybose, taip pat būna man labai svarbūs (B); „Geriausiai yra individualūs pokalbiai su logopedu, specialiuoju pedagogu, kurie gali patarti, kaip galiu padėti savo vaikui namuose. Labai dažnai konsultuojuosi“(B). „Mums labiausiai tinka specialistų konsultacijos, t. y. logopedo, spec. pedagogo. Gaunu vertingų patarimų dėl vaiko kalbos, kokias užduotis galėčiau atlikti namuose, kur turėčiau labiausiai atkreipti dėmesį, siekiant vaiko pažangos“(A).
	Praktiniai užsiėmimai	„Užsiėmimai su praktiniais pavyzdžiais, dėl to, kad vaikas matys ir bandys pats tai daryti, taip pat ir aš galiu labiau padėti, matydama praktinius pavyzdžius“(E). „Praktiniai užsiėmimai, aiškiau, kaip reikia elgtis, ką daryti, jeigu vaikas elgiasi netinkamai, ką turėčiau keisti, pavyzdžiui, bendraujant su vaiku.“(D).

Šaltinis: sudaryta pagal autorių atlikto tyrimo duomenis, 2022 m.

Analizuojant gautus tyrimo duomenis išaiškėjo, kad visiems tėvams priimtinausios ir efektyviausios pedagoginio švietimo formos, kurios padeda labiau suprasti vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius bei dalyvavimą ugdymo procese yra individualios konsultacijos su mokytoja, individualūs pokalbiai su specialistais bei praktiniai užsiėmimai. Pasak kai kurių informantų, tokios bendradarbiavimo formos yra efektyviausios, siekiant perteikti visą reikiamą informaciją, kalbant apie specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius vaikus. Individualūs pokalbiai – tai dažniausia bendradarbiavimo su tėvais forma, kadangi tokiu būdu greitai gaunama visa reikalinga informacija apie vaiką, tam nereikia derinti tikslaus laiko ir datos, ir svarbiausia, nėra jokio viešumo.

Interviu metu pateikiamu klausimu buvo siekiama išsiaiškinti, *kokiomis temomis norėtų pagilinti savo žinias, susijusias su vaiko ugdymusi*, patekta 6 lentelėje.

6 lentelė. Tėvų nuomonės pasiskirstymas apie pageidaujamas temas vaiko ugdymosi klausimais

Kategorija	Subkategorijos	Kategoriją iliustruojančių teiginių pavyzdžiai
Tėvų pageidaujamos temos	Elgesio ir emocijų valdymo	„Būtų svarbu sužinoti daugiau apie vaikų elgesį ir emocijas bei jų valdymą, nes labai dažnai būna sudėtingų atvejų, situacijų, kuriose nežinai, kaip būtų galima teisingai elgtis.“(B). „Reiktų daugiau informacijos apie vaikų elgesio problemas, jo keitimo būdus, nes informacijos galima rasti, bet kaip elgtis konkrečiai su savo vaiku, labai pajuntu, kad trūksta žinių.“(A).
	Bendravimo	„Norėčiau pasikalbėti apie vaikų bendravimą su bendraamžiais, bet taip labai svarbus bendravimas su vaiku“(C).
	Kalbos ir kalbėjimo sunkumai	„Man labiausiai aktualu, kas susiję su vaiko kalbos lavinimu“(D). „Kalbos ir kalbėjimu dėl to, kad vaikas nekalba ir nesupranta, kas jam nutiko, o jei jis kalbėtų, galėtų pasakyti ir būtų lengviau bendrauti“(E).

Šaltinis: sudaryta pagal autorių atlikto tyrimo duomenis, 2022 m.

Analizuojant gautus duomenis pastebėta (žr. 6 lentelę), jog informantų atsakymai pasiskirstė į tris grupes: vieni nori daugiau sužinoti apie vaiko elgesio ir emocijų valdymą, nes jų ugdytiniais sunku bendrauti su kitais; kiti informantai norėtų temų apie vaikų bendravimą su bendraamžiais. Taip pat tėvams aktuali būtų tema vaiko kalbos ugdymo klausimais. Turintys kalbos sutrikimų vaikai patiria trumpalaikių ar net ilgalaikių bendravimo sunkumų: nelengvai susidraugauja, dažnai nemoka tinkamai reaguoti į vienokį ar kitokį bendraamžių elgesį, jų išsakytas mintis bei išreikštas emocijas, nepakankamai operatyviai orientuojasi kintančiose bendravimo ir bendradarbiavimo situacijose. Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų tėvus baugina mintis, ar jų vaikas gebės ugdytis, draugauti su bendraamžiais. Tėvams dažnai būna neramu dėl to, ar jų vaikas išsiugdys ir taps pakankamai savarankiška asmenybe. Apklausa atskleidė, kad tėvams nepakanka pedagoginių – psichologinių žinių apie jų vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius ir ugdymąsi.

Tyrimo metu buvo paklausta, *kas dažniausiai tėvus skatina dalyvauti bendrose veiklose grupėje ar ikimokyklinio ugdymo įstaigoje*, pateikta 7 lentelėje.

7 lentelė. Tėvų nuomonės pasiskirstymas apie motyvus, skatinančius dalyvauti bendrose veiklose grupėje ar ikimokyklinio ugdymo įstaigoje

Kategorija	Subkategorijos	Kategoriją iliustruojančių teiginių pavyzdžiai
Tėvai apie motyvus, skatinančius dalyvauti bendrose veiklose grupėje ar ikimokyklinio ugdymo įstaigoje	Vaiko noras	„Dažniausiai skatina vaiko noras, nes vaikas visų pirma jaučiasi saugus. Vaikas didžiuojasi savo tėvais, gali pasigirti kitiems vaikams. Įsitraukdami į veiklas daugiau laiko praleidžiame kartu, pasidžiaugiame bendru darbu Tai, žinoma, skatina jo pasitikėjimą savimi ir ugdymosi pasiekimus“ (C).
	Bendravimas su bendraamžiais	„Kartais skatina noras pastebėti, kaip vaikas bendrauja su kitais vaikais grupėje, nes kai jis bendrauja su kitais vaikais, jis mokosi iš jo įgūdžių, pradeda dirbti. Galbūt labiau mažina elgesio problemas. Kai būnu kartu su vaiku, jis gauna visą reikalingą dėmesį ir tampa ramesnis, paklusnesnis“ (A).
	Bendra užduotis	„Užduodama bendra užduotis, pvz. rankų darbo lėlė. Padeda įsilieti į bendrą vaikė-tėvų veiklą“(B).
	Neskatina niekas	„Bendrų veiklų dažniausia grupėje nebūna“(D). „Jei tik tokia galimybė būtų mielai stebėčiau vaiko bendravimą su kitais, elgseną ne namų aplinkoje, stebėčiau savarankiškumo įgūdžius“(E).

Šaltinis: sudaryta pagal autorių atlikto tyrimo duomenis, 2022 m.

Gauti tyrimo duomenys atskleidė, jog tėvų motyvai dalyvauti bendrose veiklose grupėje ar ikimokyklinio ugdymo įstaigoje yra labai įvairūs. Vieno informanto teigimu, tai skatina vaiko noras – (C) „*Dažniausiai skatina vaiko noras, nes vaikas visų pirma jaučiasi saugus. Vaikas didžiuojasi savo tėvais, gali pasigirti kitiems vaikams. Įsitraukdami į veiklas daugiau laiko praleidžiame kartu, pasidžiaugiame bendru darbu Tai, žinoma, skatina jo pasitikėjimą savimi ir ugdymosi pasiekimus.*“ Tėvams rūpi, kaip vaikas bendrauja su kitais vaikais – (A) „*Kartais skatina noras pastebėti, kaip vaikas*

bendrauja su kitais vaikais grupėje, nes kai jis bendrauja su kitais vaikais, jis mokosi iš jo įgūdžių, pradeda dirbti. Galbūt labiau mažina elgesio problemas. Kai būnu kartu su vaiku, jis gauna visą reikalingą dėmesį ir tampa ramesnis, paklusnesnis.“ Kitus tėvus dalyvauti bendrose veiklose skatina bendra veikla su vaikais. Dviejų informantų teigimu – *neskatina niekas, nes bendrų veiklų dažniausiai nebūna, ir jei tokia galimybė būtų mielai dalyvautų, tuomet galėtų stebėti vaiko elgseną, savarankiškumo įgūdžius ne namų aplinkoje.* Tėvų dalyvavimas įvairiuose ugdomuosiuose renginiuose, grupės veiklose, ugdymo(si) procese padeda vaikams lengviau prisitaikyti prie naujų situacijų. Ugdytinių tėvams buvimas kartu su vaikais jiems svarbioje aplinkoje, dalyvavimas įvairiose veiklose padeda geriau pažinti savo vaikus skirtingose aplinkose. Gauti tyrimo rezultatai leidžia teigti, jog aktyviu dalyvavimu tėvai gali daug daugiau prisidėti prie vaiko ugdymosi sėkmės.

Tėvų buvo paklausta, *kaip dažnai įsitraukia į veiklas, kurios organizuojamos grupėse ir ikimokyklinio ugdymo įstaigoje, pateikta 8 lentelėje.*

8 lentelė. Tėvų nuomonės pasiskirstymas apie įsitraukimo į organizuojamas veiklas grupėje ir ikimokyklinio ugdymo įstaigoje dažnumą

Kategorija	Subkategorijos	Kategoriją iliustruojančių teiginių pavyzdžiai
Tėvų įsitraukimo į organizuojamas veiklas dažnumas	Pakankamai dažnai įsitraukia į veiklas	„Dalyvauju dažnai, bet reiktų kuo daugiau įsitraukti į grupės gyvenimą, gal kartais pritrūksta laiko“ (B). „Kai vaikas neserga ir būna visuose renginiuose, tai lankau pakankamai dažnai. Būna įdomu stebėti savo vaiką.“(A). „Būnu dalyviu bendrose ugdomosiose veiklose su vaiku. Tokiu būdu mokomės iš pedagogo, geriau suprantame vaiko individualius poreikius“ (C).
	Kartais įsitraukia į veiklas	„Kartais dalyvauju įvairiose veiklose, padedu pedagogams ir prisidedu prie renginių kūrimo, pasiūlau kūrybiškų idėjų, veiklų“ (E). „Kadangi vaikas mažas, tai bendrų veiklų ar edukacijų, praktiškai nebūna. Bet jei būna koks nors renginys, tai visada stengiamės dalyvauti“(D).

Šaltinis: sudaryta pagal autorių atlikto tyrimo duomenis, 2022 m.

Analizuojant gautus tyrimo duomenis pastebėta, jog trys informantai mano, kad tėvų įtraukimas į ugdymo procesą specialiųjų ugdymosi poreikių vaikui yra labai reikšmingas ir jie įsitraukia pakankamai dažnai. Pasak jų, tokiu būdu galima daug ko pasimokyti iš mokytojos, geriau suprasti vaiko poreikius. Vaikai matydami savo tėvus grupėje geriau jaučiasi, lengviau adaptuojasi bei noriau atlieka užduotis ugdomosiose veiklose, tačiau ir patys tėvai geriau orientuojasi ugdymo procese, taip galėdami užtikrinti ugdymo tęstinumą namuose. O tai reiškia, kad specialiųjų ugdymosi poreikių vaikui labai svarbus ne tik pedagogo ar kitų specialistų vaidmuo visame vaiko ugdymo procese, bet ypatingai – ir tėvų, kurie rūpinasi vaiku.

Išvados

1. Kokybinio tyrimo duomenų analizė leido identifikuoti vieną iš pagrindinių mokytojų ir tėvų sąveikos formų – pedagoginį tėvų švietimą, kuris apima ugdymo dalyvių (tėvų, mokytojų) tarpusavio bendravimą, bendrą veiklą ir organizavimo būdus. Teoriniame lygmenyje tėvų bendravimas su pedagogu atskleidžia, jog tokiu būdu galima siekti sąveikos rezultatų švietėjiška veikla, vadovaujantis sąveikos principais: pokalbiu, klausinėjimu, parama, informavimu bei bendravimu bendrai spręsti vaiko ugdymosi problemas, geriau ugdymo dalyviams pažinti vieni kitus bei padėti tenkinti tėvų lūkesčius. Atlikus tyrimą atskleista, jog ikimokyklinio ugdymo įstaigoje organizuojamas pedagoginis švietimas tik iš dalies padeda tenkinti jų lūkesčius, nors organizuojami užsiėmimai su praktiniais pavyzdžiais, rodoma filmuota medžiaga, aptariama kartu švietimo pagalbos specialistais, tačiau dar pakankamai dažnai organizuojamas informacinio pobūdžio tėvų švietimas, individualūs pokalbiai, kurie leidžia tėvams, jų nuomone, išvengti viešumo aptariant vaiko ugdymo problemas. Tokiu atveju, specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų tėvų ir pedagogų bendravimas, kurio viena iš sąveikos formų – tėvų švietimas, tampa aktualus ikimokyklinio ugdymo įstaigoje.

2. Gauti tyrimo duomenys atskleidė, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigoje mokytojai taiko tėvų pedagoginio švietimo formas, Vertingos individualios mokytojos konsultacijos, kur sąveikaujant dalinamasi patirtimi apie vaiko ugdymą. Tyrimas atskleidė, jog stokojama inovatyvesnių pedagoginio švietimo formų: tėvų dalyvavimo atvirose durų dienose, bendrų projektų, teminių užsiėmimų, kuriuose jie galėtų daugiau sužinoti apie vaiko ugdymą, pagalbą mokantis. Jų įvairovė ir tinkamas panaudojimas leistų tėvams ir pedagogams aktyviau sąveikauti, siekiant bendro tikslo – kokybiško vaikų ugdymo ir tarpusavio bendradarbiavimo. Svarbus tėvų dalyvavimas įvairiuose ugdomuosiuose renginiuose, grupės veiklose, ugdymosi procese padeda vaikams lengviau prisitaikyti prie naujų situacijų. Tyrimas atskleidė, jog ugdytinių tėvams buvimas kartu su vaikais jiems svarbioje aplinkoje, dalyvavimas įvairiose veiklose padeda geriau pažinti savo vaikus skirtingose aplinkose, geriau suprasti vaiko pažangą ir pasiekimus.

Literatūra

1. Ališauskas, A. (2019). Vaiko situacijos vertinimas: sėkmingo ugdymosi link. Mokomoji knyga. Šiauliai, J. Vasiliausko leidykla „Lucilijus.“
2. Burvytė, S. (2014). Apie kokybišką pedagogo sąveiką su vaiko tėvais. >(2022- 09-26). Prieiga per internetą: <www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/specialistams/apie-kokybiska-pedagogosaveika-su-vaiko-tevais/17553>.
3. Gelžinytė, I., Bagdonas A. (2016). Šeimų, auginančių 4-5 metų vaikus, dalyvavimas vaikų ugdomojoje veikloje. Tarptautinė mokslinė praktinė konferencija. (2022-08-24). Prieiga per internetą:<<http://dspace.kauko.lt/bitstream/handle/1/1113/Konferencijos%20straipsniai%202016.compressed.pdf?sequence=1#page=33>>
4. Juškienė, V., Stasiulienė, V., (2019). Mokyklos ir šeimos komunikacijos modelis. *Pedagogika/Pedagogy*, t.133, Nr. 1., p.227-243. (2022-08-25) Prieiga per internetą: <http://pedagogika.leu.lt/index.php/Pedagogika/article/view/1237/445>
5. Jurgelevičienė, S., Slušnienė, G. (2018). Pedagoginis tėvų konsultavimas – viena iš sėkmingo bendradarbiavimo sąlygų. „Studijos-verslas-visuomenė: dabartis ir ateities įžvalgos III“. Tarptautinės konferencijos mokslinių straipsnių rinkinys, p. 45–54.
6. Kovienė, S. (2017). Tėvų švietimas ikimokyklinėse ugdymo įstaigose: lūkesčiai ir realybė. *Andragogika*, nr. 1 (8). P. 147-158.
7. Kovienė, S. (2017). Tėvų įsitraukimas į ikimokyklinės ugdymo įstaigos veiklą: tėvų nuomonė. *Švietimas, politika, vadyba*, nr. 9 (2), p. 76-88.
8. Laukaitienė, J. (2022). Patarimai pedagogams: bendradarbiavimas su tėvais ugdant įvairiapusių raidos sutrikimų turintį vaiką – ar siekiame to paties. Vilnius, Leidybos įmonė „Kriventa.“
9. Leliugienė, I., Simanavičiūtė, I. (2010). Pedagoginis tėvų švietimas kaip sėkmingos vaikų socializacijos prielaida. *Socialinis darbas*, nr. 9 ,(1). P. 114-121.
10. Rupšienė, L.(2007). Kokybinio tyrimo duomenų rinkimo metodologija. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
11. Martišauskienė, D. (2012). Pedagogų ir tėvų bendradarbiavimo kokybė – vienas pedagogų veiklos profesionalumą lemiančių veiksnių. *Tiltai*, Nr. 2, p. 109–123. 2022-05-10 Prieiga per internetą: <http://journals.ku.lt/index.php /tiltai/article/view/409/380>
12. Martišauskienė, D., Trakšelys, K. (2017). Švietimo paslaugų kokybės valdymo vertinimas. Tėvų požiūris. *Tiltai*, nr. 2, p.103-118.
13. Miliauskaitė-Mencė, V., Norvilienė, A. (2022). Šeimų švietimo Šilutės miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigose organizavimas ir įgyvendinimas: pedagogų ir tėvų nuomonės. *Regional formation and Development studies*, No. 3(32), p. 37-53.
14. Monkevičienė, O., Banevičiūtė, B. ir kt. (2015). Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos švietimo aprūpinimo centras.
15. Trakšelys, K. (2010). Tėvų įtraukimas į aplinkos pedagogizavimą taikant andragogines sistemas. *Socialinių mokslų studijos*, 4 (8), p. 57-68.
16. Turauskienė, E., Braslauskienė, R. (2020). Priešmokyklinio ugdymo mokytojo bendradarbiavimo su tėvais galimybės ugdant vaikų komunikavimo kompetenciją darželyje: priešmokyklinio ugdymo mokytojų nuomonė. *Scientific Research in education*, Vol.3 p. 136-149.

17. VALANTINAS, A. (2015). Kaip bendradarbiauti su tėvais ir kitais ugdytojais siekiant vaiko ugdymosi pažangos. *Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos*, p. 2-4. Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir1049/dir52/dir2/17_0php. (žiūrėta 2022-08-01).
18. Valantinas, A., Čiuladienė, G. (2013). Tėvų įsitraukimo į mokyklos gyvenimą, mokymosi pasiekimų ir mokytojo darbo vertinimo sąsajos. *Socialinis darbas*, nr. 12 (2), p. 308-318.
19. Vietienė, I., Malinauskienė, D. (2014). Pedagogų požiūris į bendradarbiavimo raišką ikimokyklinėje bendruomenėje. *Jaunųjų mokslininkų darbai*, nr. 2 (42), p.69-74.

ORGANIZING PEDAGOGICAL EDUCATION FOR PARENTS WITH PRE-SCHOOL CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

Jūratė Klizaitė, Aniuta Varneckienė, Aurelija Valaitienė

Summary

When a child starts attending a preschool educational institution, both educators become significant in the process of his education: the family and the teacher. The forms of interaction between teachers and parents are communication, joint activities, and organizational methods. The analysis of psychological and pedagogical literature revealed that the problem of interaction between the family and the preschool educational institution is widely discussed. Very often, parents of children with special educational needs expect quick educational results and progress. An inseparable condition for successful interaction is educational activity. Therefore, the main goal of the interaction between teachers and families is to establish a relationship based on trust with parents, to develop the need to share their problems with each other and to solve them together. Pedagogical education of parents is traditionally considered one of the forms of interaction between the family and the educational institution, it is perceived as the successful inclusion of parents in the educational process, the opportunity for them to participate in educational processes and to acquire the necessary pedagogical knowledge regarding the education of children with special educational needs.

The problem of the research:

1. How do parents of children with special educational needs value the importance of communication with the pedagogue regarding the child's education?
2. What do parents see as the most important forms of pedagogical education and organized joint activities for interaction with teachers?

The object of the research: is pedagogical education of parents of children with special educational needs in a preschool educational institution.

The aim of the research:

Research tasks: to analyse the interaction between family and teachers in organizing the pedagogical education of parents of children with special educational needs in a pre-school educational institution.

The methods of the research:

1. Critical analysis of scientific literature.
2. Oral survey (semi-structured interview).
3. Content analysis.

The research sample. The sample of the qualitative study consists of 5 informants who agreed to participate in the research - parents of children with special educational needs attending a preschool education institution. The research sample is convenience non-probability.

The results of the research. The analysis of the data of the qualitative research made it possible to identify the forms of interaction: mutual communication between education participants (parents, teachers), joint activities and methods of organization. Parents' communication with the pedagogue makes it possible to achieve the results of interaction, conversation, questioning, support, information and communication to jointly solve the educational problems of a child with special educational needs, for the participants of the education to get to know each other better and to meet the parents' expectations. In this case, the interaction between parents and educators becomes relevant when organizing pedagogical education in those issues that become relevant for parents: communication of a child with special educational needs with peers, language, attention, behaviour. The obtained research data revealed that teachers in the preschool educational institution use forms of information delivery that partially help meet parents' expectations: classes are organized with practical examples, video footage is shown, which parents can analyse with educational support specialists. Valuable individual teacher consultations, where experiences about child education are shared through interaction. The research revealed that there is a lack of more innovative forms of information delivery, i.e., participation of parents in open door days, joint projects, thematic activities where they could learn more about child education, help with learning. Electronic newsletters, parent groups on social networks, more frequent communication using smart device apps could also help to stay away from the life of the educational institution. Their variety and appropriate use would allow parents and educators to interact more actively, to achieve the common goal of quality education of children and mutual cooperation. The important participation of parents in various educational events, group activities, and the educational process helps children to adapt to new situations more easily. The

research revealed that being together with the children in an environment important to them, participating in various activities helps the parents of pre-schoolers to get to know their children better in different environments. By getting involved in activities, parents can spend more time together and enjoy joint work. This raises the child's self-esteem, self-confidence and educational achievement and progress. There are quite a lot of forms of cooperation between educators and parents, their proper use and active participation in activities allows parents and educators to actively interact in order to achieve the common goal of quality education of children and mutual cooperation.

Key words: interaction, pedagogical education of parents, child with special educational needs.